

Брюксел, 25.8.2014 г.
COM(2014) 531 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

**относно дейностите на Европейския научноизследователски съвет и
осъществяването на целите, определени в специфичната програма „Идеи“, през
2013 г.**

1. ВЪВЕДЕНИЕ И ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Основната задача на Европейския научноизследователски съвет (ЕНС), създаден с Решение 2007/134/ЕО на Комисията¹, е осъществяването на специфичната програма „Идеи“ с общ бюджет в размер на 7,51 млрд. евро.

ЕНС се състои от независим Научен съвет, който се подпомага от специална изпълнителна структура — Изпълнителна агенция на ЕНС (ERCEA), създадена съгласно общия режим за изпълнителните агенции². През 2008 г. Комисията делегира на агенцията отговорността за осъществяването на програмата „Идеи“ и подпомагането на Научния съвет, а през юли 2009 г. агенцията стана автономен орган.

В съответствие с член 4, параграф 4 и приложение I към решението на Съвета относно специфичната програма „Идеи“ настоящият годишен доклад на Комисията, изготвен в сътрудничество с Научния съвет на ЕНС и ERCEA, представя оценката на Комисията за работата на ЕНС и за постигането на неговите цели през 2013 г. Настоящият доклад се допълва от доклад на Научния съвет относно научното изпълнение и постиженията на програмата през 2013 г.³.

2 СТРАТЕГИЧЕСКИ ВЪПРОСИ

Научният съвет отговаря за определяне на научната стратегия на ЕНС, включително за съставянето на най-важния стратегически документ на ЕНС — годишната работна програма „Идеи“.

2.1 Видове дейности

В основата на работната програма „Идеи“ са две схеми за субсидии:

Субсидии за начинаещи изследователи, подпомагащи изследователите в началния етап на тяхната кариера с цел да се осигурят условия за работа, които им дават възможност да станат независими ръководители на научни изследвания.

Субсидии за водещи изследователи, предназначени за подпомагането на изявени и утвърдени ръководители на научни изследвания чрез осигуряване на средства, които им позволяват да продължават заедно със своите екипи работата си за постигане на нови пробиви в съответните научноизследователски направления.

---

¹ ОВ L 57, 24.2.2007 г., стр. 14.

² 2008/37/ЕО: Решение на Комисията от 14 декември 2007 г. за създаване на Изпълнителна агенция на Европейския съвет за научни изследвания за управление на специфичната общностна програма „Идеи“ в областта на граничните изследвания в изпълнение на Регламент (ЕО) № 58/2003 на Съвета (ОВ L 9, 12.1.2008 г., стр. 15).

³ erc.europa.eu/sites/default/files/publication/files/erc_annual_report_2013.pdf.

През 2012 г. Научният съвет въведе в рамките на двугодишен пилотен проект т. нар. *субсидии за синергия*, предназначени за малки групи от главни изследователи и техните екипи. За разлика от консорциумите субсидиите за синергия ще подпомагат отделни научни изследователи, чиито допълващи се умения, знания и ресурси им позволяват да се заемат съвместно с научноизследователски проблеми на границата на познанието и да постигнат по-добри резултати, отколкото ако биха работили поотделно. Съгласно строгия подход на ЕНС субсидиите за синергия се присъждат единствено за върхови постижения и са отворени за предложения от всички области на научната и академичната дейност.

На получателите на субсидии от ЕНС се предлага допълнително възможността да кандидатстват за *субсидии за доказване на концепция*, като целта в този случай е да се установи новаторският потенциал на идеите, произтичащи от техните проекти, финансирани от ЕНС. Чрез това се цели да бъдат отстранени слабости във финансирането на най-ранния етап на иновациите.

2.2   Работна програма за 2013 г. на специфичната програма „Идеи“

Работната програма за 2013 г. на специфичната програма „Идеи“ беше определена от Научния съвет на 12 март 2012 г. и впоследствие приета от Комисията на 9 юли 2012 г.⁴

През 2013 г. в отговор на бързо увеличаващия се брой заявления схемата за субсидии за млади изследователи беше разделена на две отделни покани: за начинаещи изследователи и за утвърдени изследователи. Субсидиите за утвърдени изследователи предоставят подкрепа на изследователи в ранен етап на тяхната кариера (от 7 до 12 години след присъждане на докторска степен), които много често вече работят със собствен екип, докато субсидиите за начинаещи изследователи — за изследователи съответно в по-ранен етап (от 2 до 7 години след присъждане на докторска степен) на пътя към изследователска независимост.

Освен това Научният съвет утвърждава подхода си във връзка с нарушения на професионалната етика в научната сфера.

2.3   Методика за партньорска оценка

ЕНС използва структура от експертни съвети на високо равнище за партньорска оценка, чиито членове се избират от Научния съвет и включват учени, инженери и представители на академичните среди както от ЕС, така и от държави извън него. Тези експертни съвети обхващат всички научноизследователски дисциплини и се организират в рамка от три основни научноизследователски области: физически и технически науки, науки за живота и социални и хуманитарни науки. Както и при предишните покани, броят на експертните съвети беше 25 за всички субсидии — съответно за начинаещи, за утвърдени и за водещи изследователи. Предложенията за доказване на концепцията бяха подложени на партньорска оценка от отделна група експерти, които работеха дистанционно. Тези експерти бяха избрани заради техните познания за това как проектите да отговарят по-добре на нуждите на пазара или да удовлетворяват потребности на обществото. Субсидиите за синергия бяха оценени от

---

⁴ C(2012)4562 от 09.7.2012 г., непубликувано.

пет различни експертни съвета в рамките на двустепенна процедура за оценяване, създадена специално за тази цел.

3. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

През 2013 г. ERCSEA управлява най-големия си оперативен бюджет. Бюджетните кредити за поети задължения възлизат на 1,8 млрд. евро, а тези за плащания — съответно на 1,1 млрд. евро. Бюджетните кредити, както за плащания, така и за поети задължения, бяха изразходвани в пълна степен в края на 2013 г.

3.1 Субсидии

От работната програма за 2008 г. насам поканите на ЕНС включват едностепенен процес на подаване на заявления, при който от кандидатите се изисква да представят пълното си предложение, и двустепенна оценка.

Субсидиите се предоставят на най-добрите предложения в зависимост от наличния бюджет. Предоставянето се прави въз основа на самото предложение и на финансирането, препоръчано в партньорската оценка.

3.1.1 Субсидии на ЕНС за начинаещи изследователи за 2013 г.

Поканата за субсидии на ЕНС за начинаещи изследователи за 2013 г. беше публикувана през юли 2012 г. с ориентировъчен бюджет от 398 млн. евро. Бяха получени общо 3329 предложения, разпределени по области, както следва: 1486 предложения в областта на физическите и техническите науки (45 %), 1073 в областта на науките за живота (32 %) и 770 в областта на социалните и хуманитарните науки (23 %). За финансиране бяха избрани общо 300 предложения (данни към декември 2013 г.). Над 430 млн. евро бяха отпуснати под формата на субсидии със среден размер от около 1,5 млн. евро.

3.1.2 Субсидии на ЕНС за утвърдени изследователи за 2013 г.

Поканата за субсидиите на ЕНС за утвърдени изследователи за 2013 г. беше публикувана през ноември 2012 г. с ориентировъчен бюджет от 523 млн. евро. Бяха получени общо 3673 предложения, разпределени по области, както следва: 1668 предложения в областта на физическите и техническите науки (45 %), 1203 в областта на науките за живота (33 %) и 802 в областта на социалните и хуманитарните науки (22 %). За финансиране бяха избрани общо 312 предложения (данни към декември 2013 г.). Над 590 млн. евро бяха отпуснати под формата на субсидии със среден размер от около 1,9 млн. евро.

3.1.3 Субсидии на ЕНС за водещи изследователи

Поканата за субсидиите на ЕНС за водещи изследователи за 2013 г. беше публикувана през юли 2012 г. с ориентировъчен бюджет от 662 млн. евро. Бяха получени общо 2408 предложения, разпределени по области, както следва: 1053 предложения за физическите и техническите науки (44 %), 788 за науките за живота (33 %) и 567 за социалните и хуманитарните науки (23 %). Процесът на оценяване доведе до класирането на 289 предложения за финансиране, като общият размер на субсидиите (данни към декември 2013 г.) беше около 670 млн. евро със среден размер на субсидията от около 2,4 млн. евро.

3.1.4 Субсидии на ЕНС за доказване на концепция

Първата покана за субсидии на ЕНС за доказване на концепция беше публикувана през януари 2013 г. с първи и втори краен срок за подаване на заявления съответно на 24 април и 3 октомври и с бюджет от 10 млн. евро, разпределени приблизително поравно на краен срок. До първия краен срок бяха получени общо 145 предложения, до втория краен срок — 147. Процесът на оценяване доведе до класирането на 33 предложения за финансиране за първия краен срок и 34 за втория.

3.1.5 Субсидии за синергия на ЕНС за 2013 г.

В работните програми за 2012 г. и 2013 г. Научният съвет на ЕНС въведе нова възможност за финансиране на пилотна основа, а именно — субсидии за синергия на ЕНС. Броят на заявленията, подадени за втората покана за субсидии за синергия (2013 г.), беше 449, което е по-малко от 2012 г., когато бяха подадени 700 заявления. През 2013 г. бяха избрани за финансиране 13 проекта за синергия. Тъй като във всеки кандидатстващ за субсидия проект за постигане на синергия участват между двама и четирима главни изследователи, чрез тези 13 субсидии получават подкрепа общо 45 изтъкнати изследователи. Девет от общо 13-те класирани предложения са подадени повторно (за първи път при поканата за субсидии за синергия през 2012 г.) Общият бюджет, заделен за поканата за субсидии за синергия през 2013 г., е 150 млн. евро.

3.2 Сътрудничество между ЕНС и Националната научна фондация на САЩ (NSF)

След подписването на 13 юли 2012 г. на договореност за изпълнение между Европейската комисия и NSF бяха предприети по-нататъшни стъпки, за да се помогне на високоталантливи учени, работещи в САЩ, подбрани предварително от NSF, да прекарат известно време (между 6 и 12 месеца) в Европа, работейки в екипи, получили субсидии от ЕНС. Инициативата има за цел да обедини усилията на изследователи с общи интереси и допълващи се умения за постигане на напредък в граничните области на науката и за подобряване на научното и технологичното сътрудничество между двата континента. В резултат на първата покана за заявяване на интерес бяха избрани 12 изследователи, работещи в САЩ, които да се присъединят към в екипи, получили субсидии от ЕНС; в момента тече втората покана.

На 8 ноември 2013 г. Европейската комисия и Министерството на науката, ИКТ и бъдещото планиране на Република Корея подписаха подобно споразумение с цел корейски учени в началния етап на кариерата си да дойдат в Европа, за да се присъединят към изследователски екипи, получили субсидии от ЕНС.

3.3 Програмен комитет

Програмният комитет на специфичната програма „Идеи“ служи, в допълнение към официалните си задължения, като важен комуникационен канал между държавите членки и държавите, асоциирани към Седмата рамкова програма, Научния съвет, генералния секретар на ЕНС и Комисията. През 2013 г. заседания на този комитет се проведеха на 16 април и 15 октомври.

3.4 Проверка на етичността

През 2013 г. четири предложения, включващи научни изследвания върху стволови клетки от човешки ембриони, бяха одобрени след проверка на етичността и след

провеждане на процедура на комитология по регулиране. След проверка на етичността наскоро бяха одобрени други две предложения.

Що се отнася до контрола на етичните аспекти при субсидиите, системата за вътрешен контрол изпълнява процедура на етичен контрол, чрез която се гарантира, че предложените изследвания са в съответствие с етичните принципи, посочени в правилата за представяне на предложения. През 2013 г. бяха издадени близо 270 становища от етичния контрол.

3.5 Искове за обезщетение

При 261 получени иска за обезщетение, броят на случаи на такива искове — в процентно изражение от общия брой на предложенията през 2013 г., остава стабилен спрямо 2012 г. (около 2,5 %). При все че 2 иска за обезщетение получиха положителна повторна оценка през 2013 г., те не разкриха системни слабости на процеса на оценяване.

3.6 Комуникация

През 2013 г. бяха отбелязани важни инициативи, разработени в контекста на бъдещата програма „Хоризонт 2020“ и насочени към популяризиране на видимостта на ЕНС във и извън Европа. ЕНС публикува няколко съобщения за пресата относно своите покани за представяне на предложения, както и голям брой статии, в които са представени финансираните от ЕНС научни изследвания. Тези съобщения и статии намериха широк отзвук в мрежите на социалните медии. Различни събития допринесоха за комуникацията и изявите за печата: празненството по случай 3000-ия получател на субсидия от ЕНС, срещата на Световния икономически форум в Давос, срещата на „летния Давос“ в Китай и съвместното писмо от ЕНС и Европейската кръгла маса на индустриалците в подкрепа на европейския бюджет за научни изследвания. През септември литовското председателство организира конференция, посветена на ползите от инвестициите в социалните и хуманитарните науки в Европа, с активното участие на ЕНС.

Международната кампания за повишаване на информираността „Глобализиране на ЕНС“, ръководена от генералния секретар на ЕНС, продължи в Аржентина, Чили, Мексико, Индия, Китай, Австралия и Нова Зеландия. Кампанията цели изследователите да се информират за възможностите за финансиране от ЕНС и да установят по-тесни връзки с ключови представители и изследователи от водещите университети в тези страни.

Освен тези посещения ЕНС участва в големи международни научни конференции, събития и изложения, както и в панаири на кариерата и в работни семинари: Европейския месец на мозъка, 63-ата годишна среща в Линдау на лауреатите на Нобелова награда, конференцията на Европейската общност по когнитивна психология, Европейската икономическа асоциация, Европейската социологическа асоциация, Европейския технологически форум „Алпбах“, срещата на Европейската организация по молекулярна биология, както и годишната среща на Американската асоциация за напредък на науката, проведена в Бостън през февруари 2013 г.

Националните звена за контакт (НЗК), създадени в цяла Европа и служещи за разпространение на информация сред потенциални заявители, бяха информирани за

поканите и проявите на ЕНС и чрез заседанията, организирани в Брюксел два пъти годишно (през юни и ноември 2013 г.). В резултат на кампанията „Глобализиране на ЕНС“ мрежата на НЗК постепенно се разширява с представители на заинтересовани трети държави. За първи път специална среща на НЗК, установени извън Европейското научноизследователско пространство, бе организирана в Брюксел.

3.7 Мониторинг и оценка на специфичната програма „Идеи“

На 15 януари 2013 г. ЕНС отпразнува 3000-ия си получател на субсидия. Констатациите от постоянния мониторинг на програма „Идеи“ за 2013 г. са следните:

- Сред получателите на субсидии от ЕНС са осем нобелови лауреати и трима носители на медала на Фийлдс. Общо 134 получатели на субсидии от ЕНС са получили други престижни международни научни награди и отличия.
- Между 2008 и 2013 г. в рецензирани списания с висок импакт фактор бяха публикувани над 20 900 статии, потвърждаващи ползата от финансирането на ЕНС.
- За всеки получател на субсидия от ЕНС работят средно шестима други изследователи, като по този начин се допринася за обучението на ново поколение изтъкнати изследователи.
- Анализът на една значима извадка от проектите показва, че около половината от членовете на екипите, финансирани от ЕНС, притежава гражданство, което се различава от това на главния изследовател на техния проект. Освен това в екипите, финансирани от ЕНС, участват граждани на почти всички държави от Европейското научноизследователско пространство (ЕНП), както и от 55 други държави извън ЕНП. Това ясно свидетелства за глобалния обхват на ЕНС. Същият анализ разкрива положителни факти по отношение на равновесието между половете: Според настоящите изчисления около 38 % от членовете на екипи на ЕНС са жени, което е повече отколкото дялът на жените сред получателите на субсидии (20 %). Дялът на жените в екипи в областта на науките за живота и в социалните и хуманитарните науки вече достигна 50 % , а във физическите и техническите науки — съответно 23 %. Повечето от тях са стипендианти след придобиване на докторска степен или докторанти в началото на своята кариера .
- През юли 2012 г. се навършиха 3 години от придобиването на самостоятелност на ERCEA и тя бе подложена на външна оценка, която включваше анализ на разходите и ползите. Докладът за оценката бе приключен през 2013 г. и предаден на 27 януари 2014 г. на бюджетния орган (Европейския парламент и Съвета)⁵ и на Сметната палата⁶.

---

⁵ Ares (2014) 181203.

⁶ Ares (2014) 181052.

4 СТРУКТУРА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ СЪВЕТ

4.1 Научен съвет

Поетапното обновяване на членовете на Научния съвет беше осъществено през февруари и април 2013 г. и новите членове бяха обявени в предишния годишен доклад на Комисията до Съвета и Европейския парламент⁷.

През 2013 г. Научният съвет проведе пет пленарни заседания — три в Брюксел, едно в Братислава (Словакия) и едно в Утрехт (Нидерландия). Членовете на Научния съвет се срещат и в работни групи, посветени на специфични въпроси: новаторство и връзки с промишлеността, открит достъп, интернационализация и равновесие между половете. През 2013 г. дейността си започна нова работна група по ключовите показатели за изпълнение, на която бе възложено да разработи пътна карта за мониторинг и оценка на изпълнението на мисията на ЕНС, доколкото е възможно с такива инструменти. В съответствие с политиката по отношение на нарушенията на професионалната етика в научната област, приета от Научния съвет през октомври 2012 г., ERCEA и Постоянният комитет за конфликт на интереси, нарушения на Кодекса на поведение на учените и етични въпроси към Научния съвет анализираха 10 случая на нарушения на Кодекса за поведение на учените в 2013 г.

Пленарните заседания на Научния съвет и срещите на неговите членове със заинтересованите страни на ЕНС се подготвят с организационната и административна подкрепа на изпълнителната агенция. Освен това агенцията предоставя консултации и анализи с цел да подпомогне Научния съвет при изпълнението на неговите задачи, описани в приложение 1 към специфичната програма „Идеи“, както и да подкрепи оперативните дейности на неговите работни групи и постоянни комитети.

С оглед допълнително да затвърдят своите отношения с Европейската комисия и Изпълнителната агенция председателят и заместник-председателите на Научния съвет, генералният секретар на ЕНС и директорът на агенцията заседават редовно в качеството си на Управителен съвет на ЕНС. На тези срещи присъства и висшето ръководство на агенцията. През 2013 г. Управителният съвет се срещна 10 пъти в Брюксел, по-специално за да подготви заседанията на Научния съвет или да предприеме действия, произтичащи от тях.

4.2 Изпълнителна агенция на ЕНС (ERCEA)

От юли 2009 г. насам агенцията отговаря за всички аспекти на административното прилагане и изпълнение на програмата, както е предвидено в работната програма.

Дейностите на агенцията се наблюдават от управителен комитет, назначен от Комисията. Той се председателства от генералния директор на ГД „Научни изследвания и иновации“ и включва като членове двама от членовете на Научния съвет. През 2013 г. управителният комитет проведе три заседания и прие решения, свързани с годишната работна програма, бюджета и счетоводните отчети на агенцията, както и с нейната организационна структура.

---

⁷ COM(2013) 318, 30.5.2013 г.

4.2.1 Персонал на агенцията

В оперативния бюджет за 2013 г. е предвидено щатно разписание за 100 временно наети лица, 281 договорно наети лица и 8 командировани национални експерти, като общият брой на служителите възлиза на 389. В края на декември 2013 г. в агенцията работеха общо 379 служители: 99 временно наети лица, 270 договорно наети лица и 10 командировани национални експерти.

Статистическите данни от декември 2013 г. показват, че в агенцията работят приблизително 35 % мъже и 65 % жени. Що се отнася до равновесието между половете при висококвалифицираните специалисти (временно наети лица и договорно наети лица във функционална група IV), 59 % от длъжностите се заемат от жени. В края на 2013 г. в ERCEA работеха граждани на 25 държави — членки на ЕС.

5 ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА ЕНС В РАМКИТЕ НА „ХОРИЗОНТ 2020“

През 2013 г. за първи път от създаването си ЕНС проведе четири големи покани в рамките на една година, с общ бюджет от 1,8 млрд. евро и 900 субсидии, отпуснати в цяла Европа. С над 4000 получатели на субсидии към днешна дата и с непрестанно нарастващ брой кандидати ЕНС вече е в основата на множество открития, знания и идеи. В рамките на шест години от съществуването си той придоби висок авторитет в световен мащаб и бързо се превръща в отправна точка за висококачествени гранични изследвания в Европа.

През 2013 г. също така бе консолидирана и изготвена в окончателен вид следващата многогодишна финансова рамка на ЕС и бе приета следващата рамкова програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“. Увеличението на бюджета на ЕНС показва, че ЕНС е успех за европейската интеграция и потвърждава неговата позиция в научните изследвания в световен мащаб.

Както бе съобщено в предишния годишен доклад и в съответствие с препоръките на работната група за ЕНС, включени в нейните предложения за „Хоризонт 2020“, Комисията създаде независим комитет на високо равнище по подбора на следващия председател на ЕНС⁸. В рамките на „Хоризонт 2020“ председателят на ЕНС, който ще поеме също задачите на генералния секретар на ЕНС, ще бъде установен в Брюксел и ще посвещава голямата част от своето време на дейностите на ЕНС. Комитетът по подбора, председателстван от лорд Сейнсбъри, докладва на Комисията през юли 2013 г. и това доведе до назначаването на професор Жан-Пиер Бургиньон, първия председател на ЕНС в рамките на „Хоризонт 2020“⁹.

С решение на Комисията 2013/С 373/09¹⁰ бе установена правната рамка на ЕНС по „Хоризонт 2020“ и също така бе обновен членският състав на Научния съвет с назначаването на трима нови членове: професор Нилс Кристиан Стенсет (Център за екологичен и еволюционен синтез, Университет на Осло), професор Мартин Стокхоф (Катедра по философия, Факултет по хуманитарни науки, Амстердамски университет) и професор Мишел Вевьорка („Фондация „Дом на науките за човека“, Висше училище

⁸ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1393_bg.htm.

⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1393_bg.htm.

¹⁰ ОВ С 373, 20.12.2013 г., стр. 23.

за социални науки, Париж). Накрая, с Решение № 2013/779/ЕС¹¹ Комисията поднови мандата на ERCEA.

---

¹¹ ОВ L 346, 20.12.2013 г., стр. 58.